

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (veľká komora)

z 15. júla 2021 *

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Občianstvo Únie – Štátny príslušník členského štátu, ktorý nie je ekonomicky aktívny a ktorý sa zdržiava na území iného členského štátu na základe vnútroštátneho práva – Článok 18 prvý odsek ZFEÚ – Zákaz diskriminácie založenej na štátnej príslušnosti – Smernica 2004/38/ES – Článok 7 – Podmienky získania práva na pobyt na viac ako tri mesiace – Článok 24 – Dávky sociálnej pomoci – Pojem – Rovnosť zaobchádzania – Dohoda o vystúpení Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska – Prechodné obdobie – Vnútroštátne ustanovenie vylučujúce z poberania dávky sociálnej pomoci občanov Únie, ktorí majú právo na pobyt na dobu určitú na základe vnútroštátneho práva – Charta základných práv Európskej únie – Články 1, 7 a 24“

Vo veci C-709/20,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Appeal Tribunal for Northern Ireland (Odvolací súd pre Severné Írsko, Spojené kráľovstvo) z 21. decembra 2020 a doručený Súdnemu dvoru 30. decembra 2020, ktorý súvisí s konaním:

CG

proti

The Department for Communities in Northern Ireland,

SÚDNY DVOR (veľká komora),

v zložení: predseda K. Lenaerts, predsedovia komôr J.–C. Bonichot, A. Prechal, E. Regan, M. Ilešič, L. Bay Larsen, A. Kumin a N. Wahl, sudcovia T. von Danwitz, K. Jürimäe (spravodajkyňa), C. Lycourgos, I. Jarukaitis, N. Jääskinen, I. Ziemele a J. Passer,

generálny advokát: J. Richard de la Tour,

tajomník: C. Strömholm, referentka,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní zo 4. mája 2021,

* Jazyk konania: angličtina.

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- CG, v zastúpení: R. Drabble a T. de la Mare, QC, T. Royston a G. Sarathy, barristers, M. Black a S. Park, solicitors,
- The Department for Communities in Northern Ireland, v zastúpení C. Cooley, splnomocnená zástupkyňa, za právnej pomoci T. McGleenan, QC, a L. McMahon, BL,
- vláda Spojeného kráľovstva, v zastúpení: F. Shibli a S. McCrory, splnomocnení zástupcovia, za právnej pomoci D. Blundell, QC, J. Smyth, barrister,
- Európska komisia, v zastúpení: E. Montaguti a J. Tomkin, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 24. júna 2021,

vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 18 ZFEÚ.
- 2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi CG, ktorá je chorvátskou a holandskou štátnou príslušníčkou s dvojším občianstvom a ktorá býva od roku 2018 v Severnom Írsku (Spojené kráľovstvo), a Department for Communities in Northern Ireland (ministerstvo pre komunity v Severnom Írsku, Spojené kráľovstvo), týkajúceho sa odmietnutia priznať jej dávku sociálnej pomoci zo strany tohto orgánu.

Právny rámec

Právo Únie

- 3 Článok 18 prvý odsek ZFEÚ stanovuje:
„V rámci pôsobnosti zmlúv a bez toho, aby boli dotknuté ich osobitné ustanovenia akákoľvek diskriminácia na základe štátnej príslušnosti je zakázaná.“
- 4 Podľa článku 20 ods. 1 ZFEÚ:
„Týmto sa ustanovuje občianstvo Únie. Občanom Únie je každá osoba, ktorá má štátnu príslušnosť členského štátu. Občianstvo Únie dopĺňa štátne občianstvo a nenahrádza ho.“
- 5 Článok 21 ods. 1 ZFEÚ znie:
„Každý občan Únie má právo slobodne sa pohybovať a zdržiavať na území členských štátov, pričom podlieha obmedzeniam a podmienkam ustanoveným v zmluvách a v opatreniach prijatých na ich vykonanie.“

Dohoda o vystúpení Spojeného kráľovstva

- 6 Šiesty, ôsmy a deviaty odsek preambuly Dohody o vystúpení Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska z Európskej únie a z Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu (Ú. v. EÚ L 29, 2020, s. 7, ďalej len „Dohoda o vystúpení Spojeného kráľovstva“), ktorá bola prijatá 17. októbra 2019 a nadobudla platnosť 1. februára 2020, znejú:

„uznávajúc, že je potrebné poskytnúť občanom Únie a štátnym príslušníkom Spojeného kráľovstva, ako aj ich príslušným rodinným príslušníkom recipročnú ochranu v prípadoch, keď využili svoje práva na voľný pohyb pred dátumom stanoveným v tejto dohode, a zabezpečiť, aby ich práva podľa tejto dohody boli vymáhateľné a založené na zásade nediskriminácie; uznávajúc takisto, že práva vyplývajúce z období poistenia na účely sociálneho zabezpečenia by mali byť chránené,

...

berúc do úvahy, že je v záujme Únie aj Spojeného kráľovstva určiť prechodné alebo implementačné obdobie, počas ktorého by sa – bez ohľadu na všetky dôsledky vystúpenia Spojeného kráľovstva z Únie, pokiaľ ide o účasť Spojeného kráľovstva v inštitúciách, orgánoch, úradoch a agentúrach Únie, a najmä na skončenie mandátov k dátumu nadobudnutia platnosti tejto dohody všetkých členov inštitúcií, orgánov a agentúr Únie vymenovaných alebo zvolených v súvislosti s členstvom Spojeného kráľovstva v Únii – právo Únie vrátane medzinárodných dohôd malo uplatňovať na Spojené kráľovstvo a v Spojenom kráľovstve, pričom by malo všeobecne platiť, že jeho účinok je rovnaký ako vo vzťahu k členským štátom, aby sa predišlo narušeniu v období, počas ktorého sa bude rokovať o dohode(-ách) o budúcom vzťahu,

uznávajúc, že aj keď sa počas prechodného obdobia bude právo Únie uplatňovať na Spojené kráľovstvo a v Spojenom kráľovstve, osobitosti Spojeného kráľovstva ako štátu, ktorý vystúpil z Únie, znamenajú, že pre Spojené kráľovstvo bude dôležité, aby bolo schopné prijímať opatrenia na prípravu a zriadenie vlastných nových medzinárodných dojednaní, a to aj v oblastiach výlučnej právomoci Únie, za predpokladu, že takéto dohody nenadobudnú platnosť ani sa nebudú vykonávať počas tohto obdobia, pokiaľ to Únia nepovolí“.

- 7 Prvá časť tejto dohody, venovaná spoločným ustanoveniam, obsahuje jej články 1 až 8. Podľa článku 2 písm. a) a c) uvedenej dohody:

„Na účely tejto dohody sa uplatňuje toto vymedzenie pojmov:

- a) ‚právo Únie‘ je:
- i) Zmluva o Európskej únii (ďalej len ‚Zmluva o EÚ‘), Zmluva o fungovaní Európskej únie (ďalej len ‚ZFEÚ‘) a Zmluva o založení Európskeho spoločenstva pre atómovú energiu (ďalej len ‚Zmluva o Euratome‘) v znení neskorších zmien alebo doplnení, ako aj zmluvy o pristúpení a Charta základných práv Európskej únie, spolu ďalej len ‚zmluvy‘,
  - ii) všeobecné zásady práva Únie,
  - iii) akty prijaté inštitúciami, orgánmi, úradmi alebo agentúrami Únie,

...

- c) ‚občan Únie‘ je akákoľvek osoba, ktorá má štátnu príslušnosť členského štátu“.

- 8 Článok 4 tejto istej dohody, nazvaný „Metódy a zásady týkajúce sa účinku, vykonávania a uplatňovania tejto dohody“, vo svojich odsekoch 1 až 4 stanovuje:

„1. Ustanovenia tejto dohody a ustanovenia práva Únie uplatniteľné podľa tejto dohody majú vo vzťahu k Spojenému kráľovstvu a v Spojenom kráľovstve rovnaké právne účinky ako tie, ktoré majú v rámci Únie a jej členských štátov.

Predovšetkým právnické alebo fyzické osoby preto majú možnosť odvolať sa priamo na ustanovenia obsiahnuté alebo uvedené v tejto dohode, ktoré spĺňajú podmienky priameho účinku na základe práva Únie.

2. Spojené kráľovstvo prostredníctvom primárnych vnútroštátnych právnych predpisov zabezpečí dodržiavanie odseku 1, a to aj pokiaľ ide o požadované právomoci jeho súdnych a správnych orgánov, aby neuplatňovali vnútroštátne ustanovenia, ktoré sú v rozpore alebo sú nezlučiteľné.

3. Ustanovenia tejto dohody odkazujúce na právo Únie alebo na jeho pojmy či ustanovenia sa vykladajú a uplatňujú v súlade s metódami a všeobecnými zásadami práva Únie.

4. Ustanovenia tejto dohody odkazujúce na právo Únie alebo na jeho pojmy či ustanovenia sa pri ich vykonávaní a uplatňovaní vykladajú v súlade s príslušnou judikatúrou, ktorú Súdny dvor Európskej únie vyniesol pred skončením prechodného obdobia.“

- 9 Druhá časť Dohody o vystúpení Spojeného kráľovstva, nazvaná „Práva občanov“, pozostáva z jej článkov 9 až 39. Podľa článku 9 písm. c) bodu i) tejto dohody:

„Na účely tejto časti a bez toho, aby bola dotknutá hlava III, sa uplatňuje toto vymedzenie pojmov:

...

c) ‚hostiteľský štát‘ je:

- i) v prípade občanov Únie a ich rodinných príslušníkov Spojené kráľovstvo, pokiaľ si v ňom uplatňovali svoje právo na pobyt v súlade s právom Únie pred skončením prechodného obdobia a po jeho skončení sa v ňom naďalej zdržiavajú“.

- 10 V článku 10 ods. 1 uvedenej dohody sa uvádza:

„Bez toho, aby bola dotknutá hlava III, sa táto časť uplatňuje na tieto osoby:

- a) občania Únie, ktorí si uplatňovali svoje právo na pobyt v Spojenom kráľovstve v súlade s právom Únie pred skončením prechodného obdobia a ktorí sa v ňom po skončení prechodného obdobia naďalej zdržiavajú;

...“

- 11 Článok 12 Dohody o vystúpení Spojeného kráľovstva stanovuje:

„V rozsahu pôsobnosti tejto časti a bez toho, aby boli dotknuté akékoľvek osobitné ustanovenia v nej zahrnuté, je v hostiteľskom štáte a štáte zamestnania zakázaná akákoľvek diskriminácia na základe štátnej príslušnosti v zmysle článku 18 prvého pododseku ZFEÚ, pokiaľ ide o osoby uvedené v článku 10 tejto dohody.“

12 V článku 13 ods. 1 tejto dohody sa uvádza:

„Občania Únie a štátni príslušníci Spojeného kráľovstva majú právo na pobyt v hostiteľskom štáte za obmedzení a podmienok uvedených v článku 21, 45 alebo 49 ZFEÚ a v článku 6 ods. 1, článku 7 ods. 1 písm. a), b) alebo c), článku 7 ods. 3, článku 14, článku 16 ods. 1 alebo článku 17 ods. 1 [smernice Európskeho parlamentu a Rady 2004/38/ES z 29. apríla 2004 o práve občanov Únie a ich rodinných príslušníkov voľne sa pohybovať a zdržiavať sa v rámci územia členských štátov, ktorá mení a dopĺňa nariadenie (EHS) 1612/68 a ruší smernice 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS (Ú. v. EÚ L 158, 2004, s. 77; Mim. vyd. 05/005, s. 46)].“

13 Podľa článku 18 uvedenej dohody, nazvaného „Vydanie dokladov o pobyte“:

„1. Hostiteľský štát môže od občanov Únie alebo štátnych príslušníkov Spojeného kráľovstva, ich rodinných príslušníkov a ďalších osôb, ktorí sa v súlade s podmienkami stanovenými v tejto hlave zdržiavajú na jeho území, vyžadovať, aby požiadali o nový pobytový status, na základe ktorého získajú práva podľa tejto hlavy, a o doklad osvedčujúci takýto status, ktorý môže mať digitálnu podobu.

Požiadanie o pobytový status podlieha týmto podmienkam:

...

k) hostiteľský štát môže od občanov Únie a štátnych príslušníkov Spojeného kráľovstva okrem dokladov totožnosti uvedených v písmene i) tohto odseku požadovať iba nasledujúce podporné doklady, ako sa uvádzajú v článku 8 ods. 3 smernice 2004/38/ES:

...

ii) ak sa zdržiavajú v hostiteľskom štáte ako ekonomicky neaktívne osoby v súlade s článkom 7 ods. 1 písm. b) smernice 2004/38/ES, dôkaz o tom, že majú dostatočné zdroje pre seba a svojich rodinných príslušníkov, aby sa nestali záťažou pre systém sociálnej pomoci hostiteľského štátu počas obdobia pobytu, a že majú komplexné krytie zdravotného poistenia v hostiteľskom štáte,

...

...

4. Ak sa hostiteľský štát rozhodne, že od občanov Únie alebo štátnych príslušníkov Spojeného kráľovstva, ich rodinných príslušníkov a ďalších osôb zdržiavajúcich sa na jeho území v súlade s podmienkami stanovenými v tejto hlave, nebude ako podmienku oprávneného pobytu vyžadovať, aby požiadali o nový pobytový status uvedený v odseku 1, potom uvedené osoby oprávnené na právo na pobyt podľa tejto hlavy majú v súlade s podmienkami stanovenými v smernici 2004/38/ES právo získať doklad o pobyte, ktorý môže mať digitálnu podobu a ktorý obsahuje vyhlásenie o tom, že bol vydaný v súlade s touto dohodou.“

- 14 Článok 19 Dohody o vystúpení Spojeného kráľovstva, nazvaný „Vydávanie dokladov o pobyte počas prechodného obdobia“, vo svojom odseku 1 stanovuje:

„Počas prechodného obdobia môže hostiteľský štát umožniť, aby sa žiadosti o pobytový status alebo doklad o pobyte podľa článku 18 ods. 1 a 4 podávali dobrovoľne od dátumu nadobudnutia platnosti tejto dohody.“

- 15 Článok 23 tejto dohody, nazvaný „Rovnaké zaobchádzanie“, stanovuje:

„1. V súlade s článkom 24 smernice 2004/38/ES a s výhradou osobitných ustanovení stanovených v tejto hlave a hlavách I a IV tejto časti majú všetci občania Únie alebo štátni príslušníci Spojeného kráľovstva, ktorí sa zdržiavajú na území hostiteľského štátu na základe tejto dohody, právo na rovnaké zaobchádzanie ako štátni príslušníci tohto štátu, a to v rozsahu pôsobnosti tejto časti. Výhoda tohto práva sa rozširuje na tých rodinných príslušníkov občanov Únie alebo štátnych príslušníkov Spojeného kráľovstva, ktorí majú právo na pobyt alebo právo na trvalý pobyt.

2. Odchylne od odseku 1 nie je hostiteľský štát povinný priznať nárok na sociálnu pomoc počas obdobia pobytu na základe článku 6 alebo článku 14 ods. 4 písm. b) smernice 2004/38/ES, ani nie je povinný pred nadobudnutím práva na trvalý pobyt v súlade s článkom 15 tejto dohody udeliť príspevok na živobytie počas štúdia vrátane odborného vzdelávania pozostávajúci zo študentských štipendií alebo študentských pôžičiek osobám iným ako pracovníkom, samostatne zárobkovo činným osobám, osobám, ktoré si zachovávajú takýto status, alebo ich rodinným príslušníkom.“

- 16 Podľa článku 38 ods. 1 uvedenej dohody:

„Táto časť nemá vplyv na žiadne zákony, iné právne predpisy ani správne ustanovenia uplatniteľné v hostiteľskom štáte alebo štáte zamestnania, ktoré by boli pre dotknuté osoby priaznivejšie. Tento odsek sa nevzťahuje na hlavu III.“

- 17 Tretia časť Dohody o vystúpení Spojeného kráľovstva, nazvaná „Ustanovenia týkajúce sa odlúčenia“, obsahuje články 40 až 125 danej dohody. Článok 86 tejto dohody, nazvaný „Prebiehajúce veci pred Súdny dvorom Európskej únie“, vo svojich odsekoch 2 a 3 stanovuje:

„2. Súdny dvor Európskej únie má naďalej právomoc vydávať prejudiciálne rozhodnutia o žiadostiach súdov Spojeného kráľovstva, ktoré boli podané pred skončením prechodného obdobia.

3. Na účely tejto kapitoly sa konanie považuje za predložené Súdnemu dvoru Európskej únie a návrhy na začatie prejudiciálneho konania sa považujú za podané v čase, keď bol návrh na začatie konania zaregistrovaný kanceláriou Súdneho dvora alebo Všeobecného súdu, v závislosti od konkrétneho prípadu.“

- 18 Podľa článku 89 ods. 1 uvedenej dohody:

„Rozsudky a uznesenia Súdneho dvora Európskej únie vynesené pred skončením prechodného obdobia, ako aj takéto rozsudky a uznesenia vynesené po skončení prechodného obdobia v konaniach uvedených v článkoch 86 a 87 sú právne záväzné pre Spojené kráľovstvo a v Spojenom kráľovstve v celom svojom rozsahu.“

- 19 Článok 126 Dohody o vystúpení Spojeného kráľovstva, nazvaný „Prechodné obdobie“, znie:
„Uplatňuje sa prechodné alebo implementačné obdobie, ktoré sa začne dátumom nadobudnutia platnosti tejto dohody a skončí sa 31. decembra 2020.“
- 20 Článok 127 tejto dohody, nazvaný „Rozsah pôsobnosti prechodu [Rámec prechodného obdobia – *neoficiálny preklad*]“, vo svojich odsekoch 1 a 3 stanovuje:

„1. Pokiaľ sa v tejto dohode nestanovuje inak, právo Únie sa uplatňuje na Spojené kráľovstvo a v Spojenom kráľovstve počas prechodného obdobia.

...

3. Právo Únie uplatniteľné podľa odseku 1 má v prechodnom období vo vzťahu k Spojenému kráľovstvu a v Spojenom kráľovstve rovnaké právne účinky ako tie, ktoré má v rámci Únie a jej členských štátov, a vykladá a uplatňuje sa v súlade s rovnakými metódami a všeobecnými zásadami, aké sa uplatňujú v rámci Únie.“

Smernica 2004/38

- 21 V odôvodneniach 10 a 16 smernice 2004/38 sa uvádza:

„(10) osoby uplatňujúce svoje právo pobytu by sa však nemali stať neprimeranou záťažou pre systém sociálnej pomoci hostiteľského členského štátu počas počiatočného obdobia pobytu. Preto by sa právo pobytu pre občanov Únie a ich rodinných príslušníkov počas obdobia presahujúceho tri mesiace malo podriaďiť podmienkam;

...

(16) pokiaľ sa užívatelia práva pobytu nestávajú neprimeranou záťažou pre systém sociálnej pomoci hostiteľského členského štátu, nemali by byť vyhostení. Preto opatrenie vyhostenia by nemalo byť automatickým dôsledkom využívania systému sociálnej pomoci. Hostiteľský členský štát by mal preskúmať, či ide o prípad dočasných ťažkostí, a zohľadniť dĺžku trvania pobytu, osobné okolnosti a čiastku udelenej pomoci, aby zvažil, či sa užívateľ stal neprimeranou záťažou pre jeho systém sociálnej pomoci a pristúpil k jeho vyhosteniu. V žiadnom prípade by sa opatrenie vyhostenia nemalo prijať voči pracovníkom, samostatne zárobkovo činným osobám alebo uchádzačom o prácu, ako sú definovaní Súdny dvorom, okrem dôvodov verejnej politiky alebo verejnej bezpečnosti.“

- 22 Článok 1 tejto smernice znie:

„Táto smernica stanovuje:

- a) podmienky, ktoré upravujú uplatňovanie práva voľného pohybu a pobytu v rámci územia členských štátov občanmi Únie a ich rodinný[mi] príslušník[mi];
- b) právo trvalého pobytu na území členských štátov pre občanov Únie a ich rodinných príslušníkov;

c) obmedzenia zavedené pre práva uvedené v a) a b) na základe dôvodov verejného poriadku, verejnej bezpečnosti alebo verejného zdravia.“

23 Podľa článku 3 ods. 1 uvedenej smernice:

„Táto smernica sa uplatňuje na všetkých občanov Únie, ktorí sa pohybujú alebo zdržiavajú v členskom štáte inom, ako je členský štát, ktorého štátnymi príslušníkmi sú, a na ich rodinných príslušníkov, ako sú definovaní v bode 2 článku 2, ktorí ich sprevádzajú, alebo sa k nim pripájajú.“

24 Článok 7 tejto smernice, nazvaný „Právo pobytu na viac ako tri mesiace“, vo svojom odseku 1 stanovuje:

„Všetci občania Únie majú právo pobytu na území iného členského štátu počas obdobia dlhšieho ako tri mesiace, ak:

...

b) majú dostatočné zdroje pre samých seba a svojich rodinných príslušníkov, aby sa nestali záťažou pre systém sociálnej pomoci hostiteľského členského štátu počas obdobia ich pobytu, a ak majú komplexné krytie zdravotného poistenia v hostiteľskom členskom štáte; alebo

...“

25 Podľa článku 24 smernice 2004/38, nazvaného „Rovnaké zaobchádzanie“:

„1. S výhradou takých osobitných ustanovení, ako sú výslovne uvedené v zmluve a v sekundárnom práve, všetci občania Únie, ktorí sa na základe tejto smernice zdržiavajú na území hostiteľského členského štátu, využívajú rovnaké zaobchádzanie ako so štátnymi príslušníkmi tohto členského štátu v rámci pôsobnosti zmluvy. Výhoda tohto práva sa rozširuje na rodinných príslušníkov, ktorí nie sú štátnymi príslušníkmi členského štátu a ktorí majú právo pobytu alebo právo trvalého pobytu.

2. Ako výnimka z odseku 1 hostiteľský členský štát nie je povinný udeliť nárok na sociálnu pomoc počas prvých troch mesiacov pobytu ani prípadne počas dlhšieho obdobia stanoveného v článku 14 ods. 4 písm. b), ani nie je povinný pred nadobudnutím práva trvalého pobytu udeliť pomoc vo forme príspevku na výživu počas štúdia, vrátane odborného vzdelávania, pozostávajúcu zo študentských štipendií alebo študentských pôžičiek osobám iným, ako sú pracovníci, samostatne zárobkovo činné osoby, osoby, ktoré si zachovávajú takýto štatút a ich rodinní príslušníci.“

26 Článok 37 tejto smernice, nazvaný „Priaznivejšie vnútroštátne ustanovenia“, stanovuje:

„Ustanovenia tejto smernice neovplyvňujú žiadne zákony, nariadenia ani administratívne ustanovenia určené členským štátom, ktoré by boli priaznivejšie pre dané osoby, na ktoré sa vzťahuje táto smernica.“

Právo Spojeného kráľovstva

Dodatok EÚ k pobytovému režimu

- 27 EU Settlement Scheme – Appendix EU of the UK Immigration Rules [pobytový režim „EU Settlement Scheme“ – Dodatok „EÚ“ k pravidlám v oblasti prisťahovalectva (ďalej len „dodatok EÚ k pobytovému režimu“)] je aktom, prostredníctvom ktorého britské orgány prijali v rámci prípravy na vystúpenie Spojeného kráľovstva z Únie nový právny režim uplatňujúci sa na štátnych príslušníkov Európskeho hospodárskeho priestoru (EHP), a v dôsledku toho na občanov Únie žijúcich v Spojenom kráľovstve. Tento akt umožňuje všetkým občanom Únie bývajúcim v Spojenom kráľovstve pred 31. decembrom 2020, a ich rodinným príslušníkom, požiadať o povolenie zostať v Spojenom kráľovstve. Tento právny režim nadobudol účinnosť 30. marca 2019.
- 28 Dodatok EÚ k pobytovému režimu upravuje postup a podmienky získania práva na trvalý pobyt a práva na prechodný pobyt na území Spojeného kráľovstva pre rôzne kategórie občanov Únie a ich rodinných príslušníkov. Stanovuje, že občania Únie, ktorí mali právo trvale bývať na tomto území, majú štatút trvale usadenej osoby, a že tým, ktorí bývajú v Spojenom kráľovstve menej ako päť rokov, sa priznáva štatút predbežne usadenej osoby (Pre-Settled Status), ktorý im zveruje právo na dočasný pobyt po dobu piatich rokov.

Nariadenie z roku 2016 o univerzálnom úvere

- 29 Universal Credit Regulations (Northern Ireland) 2016 [nariadenie o univerzálnom úvere (Severné Írsko) z roku 2016], v znení Social Security (Income-related Benefits) (Updating and Amendment) (EU Exit) Regulations (Northern Ireland) 2019 [nariadenie o sociálnom zabezpečení (dávky naviazané na príjmy) (novelizácia) (vystúpenie z Európskej Únie) (Severné Írsko) z roku 2019] (ďalej len „nariadenie z roku 2016 o univerzálnom úvere“), vo svojom § 9 stanovuje:

„Osoby považované za osoby, ktoré sa v Severnom Írsku nenachádzajú.

1. Na účely posúdenia, či osoba spĺňa základnú podmienku, že sa nachádza v Severnom Írsku, sa s výnimkou prípadu, keď sa na osobu vzťahuje § 4, osoba považuje za osobu, ktorá sa v Severnom Írsku nenachádza, ak nemá svoje obvyklé bydlisko v Spojenom kráľovstve, na Normanských ostrovoch, na ostrove Man alebo v Írskej republike.
2. Osoba sa môže považovať za osobu, ktorá má svoje obvyklé bydlisko v Spojenom kráľovstve, na Normanských ostrovoch, na ostrove Man alebo v Írskej republike, iba vtedy, ak má právo na pobyt v jednom z týchto miest.
3. Na účely § 2 právo na pobyt nezahŕňa právo, ktoré existuje na základe alebo v súlade s:
  - a) § 13 Immigration (European Economic Area) Regulations 2016 [nariadenie z roku 2016 o prisťahovalectve (Európsky hospodársky priestor), (SI 2016/1052), ďalej len „nariadenie o EHP“] alebo článkom 6 smernice 2004/38;
  - b) § 14 [nariadenia o EHP], ale iba v prípadoch, keď takéto právo existuje na základe nariadenia o EHP z dôvodu skutočnosti, že osoba je:
    - i) oprávnenou osobou v zmysle § 6 ods. 1 tohto nariadenia ako uchádzač o zamestnanie alebo

- ii) rodinným príslušníkom (v zmysle § 7 uvedeného nariadenia) takéhoto uchádzača o zamestnanie;
- c) § 16 nariadenia o EHP, ale iba v tých prípadoch, v ktorých právo na základe tohto nariadenia existuje preto, že osoba spĺňa kritériá uvedené v § 16 ods. 5 uvedeného nariadenia alebo v článku 20 Zmluvy o fungovaní Európskej únie (v prípade, keď právo na pobyt vzniká z dôvodu, že v opačnom prípade by bol britský občan zbavený možnosti skutočne využívať svoje práva ako občan Únie), alebo
- d) osoby, ktorá získala obmedzené povolenie na vstup alebo pobyt v Spojenom kráľovstve z titulu Immigration Act 1971 [(zákon z roku 1971 o prisťahovalectve)] na základe:
  - i) [dodatku EÚ k pobytovému režimu], založeného na § 3 ods. 2 zákona o prisťahovalectve,

...

...“

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

- 30 CG, ktorá je chorvátskou a holandskou štátnou príslušníčkou s dvojitém občianstvom, je matkou dvoch maloletých detí, ktoré vychováva sama. Vyhlásila, že do Severného Írska prišla v priebehu roka 2018 so svojím partnerom, ktorý má holandskú štátnu príslušnosť a je otcom jej detí. V Spojenom kráľovstve nikdy nevykonávala ekonomickú činnosť a žila v ňom so svojím partnerom, až kým sa nepresťahovala do prijímacieho centra pre týrané ženy. CG nemá žiadny zdroj na zabezpečenie svojich životných potrieb, ako ani životných potrieb svojich detí.
- 31 Dňa 4. júna 2020 udelilo Home Office (ministerstvo vnútra, Spojené kráľovstvo) CG na základe dodatku EÚ k pobytovému režimu štatút predbežne usadenej osoby v Spojenom kráľovstve (Pre-Settled Status), na základe ktorého jej bolo priznané právo na dočasný pobyt. Poskytnutie uvedeného štatútu nepodlieha podmienke zdrojov.
- 32 Dňa 8. júna 2020 podala CG žiadosť o dávku sociálnej pomoci, nazývanú univerzálny úver (Universal Credit), na ministerstvo pre komunity v Severnom Írsku. Rozhodnutím zo 17. júna 2020 bola táto žiadosť zamietnutá z dôvodu, že CG nespĺňa podmienky pobytu vyžadované na poberanie uvedenej dávky.
- 33 Príslušný správny orgán usúdil, že iba osoby, ktoré majú právo na pobyt v Spojenom kráľovstve, v zmysle § 9 ods. 2 nariadenia z roku 2016 o univerzálnom úvere, sa môžu považovať za osoby, ktoré majú svoj obvyklý pobyt v Spojenom kráľovstve, a môžu si teda nárokovať získanie univerzálného úveru. Naopak, štátni príslušníci členských štátov, akou je aj CG, ktorí majú právo na pobyt z titulu dodatku EÚ k pobytovému režimu, sú na základe § 9 ods. 3 písm. d) bodu i) nariadenia z roku 2016 o univerzálnom úvere vylúčení z kategórie potenciálnych poberateľov univerzálného úveru.
- 34 Právo na pobyt, ktoré bolo vytvorené dodatkom EÚ k pobytovému režimu, pre štátnych príslušníkov členských štátov, nefiguruje, tak ako to vyplýva z tohto § 9 ods. 3 písm. d) bodu i), medzi právami na pobyt umožňujúcimi charakterizovať existenciu obvyklého pobytu v Spojenom kráľovstve. Týmto ustanovením, ktoré bolo do nariadenia z roku 2016 o univerzálnom úvere vložené nariadením z roku 2019 o sociálnom zabezpečení (ďalej len „nariadenie z roku 2019“), chceli vnútroštátne orgány vylúčiť predmetné osoby z kategórie potenciálnych poberateľov

univerzálneho úveru, keď stanovili, že právo na pobyt, ktoré tieto osoby majú v súčasnosti, nie je relevantné na účely stanovenia „obvyklého pobytu“ v zmysle § 9 ods. 2 nariadenia z roku 2016 o univerzálnom úvere.

- 35 Rozhodnutie ministerstva pre komunity v Severnom Írsku zo 17. júna 2020 bolo potvrdené 30. júna 2020, v nadväznosti na vnútorné správne odvolanie, ktoré proti nemu podala CG.
- 36 CG teda proti rozhodnutiu zo 17. júna 2020 podala žalobu na Appeal Tribunal (Northern Ireland) (Odvolací súd pre Severné Írsko, Spojené kráľovstvo). Spochybňuje predovšetkým zákonnosť § 9 ods. 3 písm. d) bodu i) nariadenia z roku 2016 o univerzálnom úvere, ktoré bolo základom tohto rozhodnutia. Podľa jej názoru toto ustanovenie porušuje článok 18 ZFEÚ, ako aj záväzky, ktoré prislúchajú Spojenému kráľovstvu na základe European Communities Act 1972 (zákon z roku 1972 o Európskych spoločenstvách), týkajúceho sa pristúpenia Spojeného kráľovstva k Európskej únii, keďže z poberania dávky sociálnej pomoci vylučuje občanov Únie, vo vzťahu ku ktorým Spojené kráľovstvo uznalo, že majú legálny pobyt na jeho území.
- 37 CG v tejto súvislosti tvrdí, že keďže má právo na dočasný pobyt, ktorý vyplýva zo štatútu predbežne usadenej osoby, ktorý jej bol priznaný 4. júna 2020, má sa považovať za osobu, ktorá sa nachádza na území Severného Írska, v zmysle § 9 nariadenia z roku 2016 o univerzálnom úvere. Z tohto dôvodu by mala mať možnosť nárokovať si priznanie univerzálneho úveru. Odmietnutie priznať jej túto dávku sociálnej pomoci z dôvodu, že jej štatút nie je relevantný na účely stanovenia „obvyklého pobytu“ v Spojenom kráľovstve, predstavuje rozdielne zaobchádzanie medzi občanmi Únie bývajúcimi legálne v Spojenom kráľovstve a britskými štátnymi príslušníkmi, a teda diskrimináciu založenú na štátnej príslušnosti, v zmysle článku 18 prvého odseku ZFEÚ. CG tvrdí, že na základe uplatnenia rozsudku zo 7. septembra 2004, Trojani (C-456/02, EU:C:2004:488), a príslušnej vnútroštátnej judikatúry sa môže priamo odvolávať na toto ustanovenie za tým účelom, aby jej boli priznané dávky sociálnej pomoci, a to z toho dôvodu, že má právo na pobyt na základe vnútroštátneho práva, aj keď nespĺňa podmienky na získanie práva na pobyt na základe práva Únie.
- 38 Ministerstvo pre komunity v Severnom Írsku tvrdí, že na základe vnútroštátneho práva štatút predbežne usadenej osoby (Pre-Settled Status) nezakladá sám osebe nárok na dávky sociálnej pomoci, ktoré naďalej podliehajú osobitným podmienkam na ich priznanie.
- 39 Za týchto okolností Appeal Tribunal (Northern Ireland) (Odvolací súd pre Severné Írsko) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

- „1. Je § 9 ods. 3 písm. [d] bod i) [nariadenia o univerzálnom úvere z roku 2016], ktorý bol vložený [nariadením z roku 2019] a ktorý vylučuje z nároku na dávky sociálneho zabezpečenia [občanov] EÚ s vnútroštátnym právom na pobyt (obmedzené povolenie zotrvať) [v tomto prípade ‚štatút predbežne usadenej osoby‘ v súlade s dodatkom EÚ k pobytovému režimu], protizákonne diskriminačný (priamo alebo nepriamo) podľa článku 18 [ZFEÚ] a nezlučiteľný so záväzkami, ktoré Spojenému kráľovstvu plynú zo zákona o Európskych spoločenstvách z roku 1972?
2. Ak je odpoveď na prvú otázku kladná a § 9 ods. 3 písm. [d] bod i) [nariadenia o univerzálnom úvere z roku 2016] je nepriamo diskriminačný, je toto ustanovenie opodstatnené podľa článku 18 [ZFEÚ] a nezlučiteľné so záväzkami, ktoré Spojenému kráľovstvu plynú zo zákona o Európskych spoločenstvách z roku 1972?“

O návrhu na skrátené súdne konanie

- 40 Appeal Tribunal for Northern Ireland (Odvolací súd pre Severné Írsko) požiadal Súdny dvor o to, aby rozhodol, že konanie v prejednávanej veci prebehne v skrátanom konaní podľa článku 105 Rokovacieho poriadku Súdneho dvora, vzhľadom na zjavnú naliehavosť tejto veci a ťažkú finančnú situáciu CG.
- 41 Článok 105 ods. 1 rokovacieho poriadku stanovuje, že na návrh vnútroštátneho súdu alebo výnimočne i bez návrhu môže predseda Súdneho dvora, ak si povaha veci vyžaduje jej prejednanie bez zbytočného odkladu, po vypočutí sudcu spravodajcu a generálneho advokáta rozhodnúť, že o návrhu na začatie prejudiciálneho konania bude rozhodnuté v skrátanom konaní.
- 42 Rozhodnutím predsedu Súdneho dvora z 26. januára 2021 bola vnútroštátnemu súdu zaslaná žiadosť o informácie. Vnútroštátny súd bol predovšetkým požiadaný o to, aby spresnil, či v mieste, kde sa nachádza CG a jej deti, existuje potenciálna hrozba porušenia základných práv zakotvených v článkoch 7 a 24 Charty základných práv (ďalej len „Charta“), a aby uviedol finančné zdroje, ktoré má CG k dispozícii, ako aj podmienky jej ubytovania a ubytovania jej detí.
- 43 E-mailom z 5. februára 2021 vnútroštátny súd potvrdil jednak to, že CG nemá žiadne finančné zdroje, v súčasnosti nemá prístup k dávkam štátu a žije v prijímacom centre pre týrané ženy a jednak to, že hrozí porušenie základných práv jej detí.
- 44 Za týchto okolností, s ohľadom na hmotnú chudobu CG a jej detí a nemožnosť, aby CG na základe vnútroštátneho práva poberala dávky sociálnej pomoci, predseda Súdneho dvora rozhodnutím z 11. februára 2021, po vypočutí sudkyne spravodajkyne a generálneho advokáta, vyhovel návrhu na uplatnenia skrátaného konania podľa článku 105 rokovacieho poriadku.

O právomoci Súdneho dvora

- 45 Podľa ustálenej judikatúry Súdnemu dvoru s cieľom preveriť svoju právomoc prináleží skúmať podmienky, za akých vnútroštátny súd podal návrh (rozsudok z 10. decembra 2020, J & S Service, C-620/19, EU:C:2020:1011, bod 32 a citovaná judikatúra).
- 46 V tejto súvislosti z článku 19 ods. 3 písm. b) ZEÚ a článku 267 prvého odseku ZFEÚ vyplýva, že Súdny dvor má právomoc vydať rozhodnutie o prejudiciálnych otázkach, ktoré sa týkajú výkladu práva Únie alebo platnosti aktov inštitúcií Únie. V druhom odseku tohto článku 267 sa v podstate uvádza, že ak sa otázka, ktorá môže byť predmetom návrhu na začatie prejudiciálneho konania, položí v konaní prebiehajúcim pred vnútroštátnym súdnym orgánom, a tento súdny orgán usúdi, že rozhodnutie o nej je nevyhnutné pre vydanie jeho rozhodnutia, môže sa obrátiť na Súdny dvor Európskej únie, aby o nej rozhodol.
- 47 V prejednávanom prípade tento štát 1. februára 2020, v deň nadobudnutia platnosti Dohody o vystúpení Spojeného kráľovstva, vystúpil z Únie, čím sa tak stal tretím štátom. Z toho vyplýva, že súdy Spojeného kráľovstva už od tohto dátumu nemožno považovať za súdy členského štátu.
- 48 Táto dohoda však vo svojom článku 126 stanovuje prechodné obdobie plynúce odo dňa nadobudnutia platnosti uvedenej dohody, to znamená od 1. februára 2020 do 31. decembra 2020. V článku 127 tejto dohody sa uvádza, že počas tohto obdobia, pokiaľ sa v tejto dohode nestanovuje

inak, sa právo Únie uplatňuje na Spojené kráľovstvo a v Spojenom kráľovstve, má rovnaké právne účinky ako tie, ktoré má v rámci Únie a jej členských štátov, a vykladá a uplatňuje sa v súlade s rovnakými metódami a všeobecnými zásadami, aké sa uplatňujú v rámci Únie.

- 49 Článok 86 Dohody o vystúpení Spojeného kráľovstva tiež vo svojom odseku 2 stanovuje, že Súdny dvor má naďalej právomoc vydávať prejudiciálne rozhodnutia o žiadostiach súdov Spojeného kráľovstva, ktoré boli podané pred skončením prechodného obdobia. Okrem toho z odseku 3 tohto článku vyplýva, že návrh na začatie prejudiciálneho konania sa považuje za podaný v zmysle odseku 2 v čase, keď bol návrh na začatie konania zaregistrovaný kanceláriou Súdneho dvora.
- 50 Prejednávaný návrh na začatie prejudiciálneho konania bol na Súdny dvor podaný zo strany súdu Spojeného kráľovstva 30. decembra 2020, t. j. pred skončením prechodného obdobia, v rámci sporu týkajúceho sa žiadosti o dávku sociálnej pomoci, ktorú CG predložila Ministerstvu pre komunitu v Severnom Írsku 8. júna 2020.
- 51 Z uvedeného vyplýva jednak to, že situácia, o akú ide vo veci samej, patrí do časovej pôsobnosti práva Únie na základe uplatnenia článkov 126 a 127 Dohody o vystúpení Spojeného kráľovstva, a jednak to, že Súdny dvor má právomoc rozhodnúť o prejudiciálnej otázke na návrh vnútroštátneho súdu, na základe uplatnenia článku 86 ods. 2 tejto dohody, pokiaľ je cieľom tohto návrhu získať výklad článku 18 prvého odseku ZFEÚ.
- 52 Naopak, Súdny dvor nemá právomoc vyjadriť sa k prvej otázke vzhľadom na to, že cieľom tejto otázky je posúdenie súladu § 9 ods. 3 písm. d) bodu i) nariadenia z roku 2016 o univerzálnom úvere so záväzkami prináležiacimi Spojenému kráľovstvu na základe zákona z roku 1972 o Európskych spoločenstvách, keďže takáto otázka sa netýka ani výkladu práva Únie, ani platnosti aktu prijatého inštitúciami Únie, v zmysle článku 267 prvého odseku ZFEÚ.

O prejudiciálnych otázkach

O prípustnosti otázok

- 53 Vláda Spojeného kráľovstva vo svojich písomných pripomienkach uvádza, že situácia, o akú ide vo veci samej, sa spravuje iba vnútroštátnym právom, a teda nepatrí do pôsobnosti práva Únie. Usudzuje, že právo na dočasný pobyt, o aký ide vo veci samej, bolo CG priznané iba na základe vnútroštátneho práva, a skutočnosť, že táto osoba mohla mať prístup na územie Spojeného kráľovstva na základe práva Únie na počiatočné obdobie troch mesiacov, je na účely posúdenia situácie, o akú ide vo veci samej, irelevantná.
- 54 Treba pripomenúť, že v súlade ustálenou judikatúrou, v rámci spolupráce medzi Súdny dvorom a vnútroštátnymi súdmi zakotvenej v článku 267 ZFEÚ, prináleží iba vnútroštátnemu súdu, ktorý prejednáva spor a ktorý nesie zodpovednosť za súdne rozhodnutie, aby so zreteľom na osobitosti prípadu posúdil tak nevyhnutnosť podania návrhu na začatie prejudiciálneho konania na účely prijatia svojho rozsudku, ako aj dôležitosť otázok, ktoré kladie Súdny dvor. Preto v prípade, že sa predložené otázky týkajú výkladu práva Únie, Súdny dvor je v zásade povinný rozhodnúť (rozsudok z 10. decembra 2020, J & S Service, C-620/19, EU:C:2020:1011, bod 31 a citovaná judikatúra).

- 55 Súdny dvor môže odmietnuť rozhodnúť o prejudiciálnej otázke položenej vnútroštátnym súdom len vtedy, ak je zjavné, že požadovaný výklad práva Únie nemá nijakú súvislosť s existenciou alebo predmetom sporu vo veci samej, pokiaľ ide o hypotetický problém, alebo ak Súdny dvor nedisponuje skutkovými ani právnymi okolnosťami potrebnými na užitočnú odpoveď na otázky, ktoré mu boli položené [rozsudok z 24. novembra 2020, Openbaar Ministerie (Falšovanie listín), C-510/19, EU:C:2020:953, bod 26 a citovaná judikatúra].
- 56 V predmetnom prípade zo spisového materiálu, ktorý má Súdny dvor k dispozícii, vyplýva, že CG, ktorá má dvojité občianstvo, a to chorvátske a holandské, vstúpila na územie Spojeného kráľovstva v priebehu roka 2018 a že sa na tomto území zdržiava na základe vnútroštátneho práva od 4. júna 2020.
- 57 Vzhľadom na to, že právo Únie sa uplatňuje v tomto štáte až do skončenia prechodného obdobia na základe článku 127 Dohody o vystúpení Spojeného kráľovstva, pokiaľ sa v tejto dohode nestanovuje inak, treba pripomenúť, že občan Únie, štátny príslušník členského štátu, ktorý sa presťahoval do iného členského štátu, využil svoju slobodu pohybu, takže jeho situácia patrí do pôsobnosti práva Únie (pozri v tomto zmysle rozsudok z 19. novembra 2020, ZW, C-454/19, EU:C:2020:947, bod 23 a citovanú judikatúru).
- 58 Rovnako platí, že z judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že štátny príslušník členského štátu, ktorý má z tohto titulu postavenie občana Únie a ktorý sa legálne zdržiava na území iného členského štátu, patrí z tohto dôvodu tiež do pôsobnosti práva Únie. Štátny príslušník členského štátu zdržiavajúci sa v inom členskom štáte má preto z dôvodu svojho postavenia občana Únie právo odvolávať sa na článok 21 ods. 1 ZFEÚ a patrí do pôsobnosti Zmlúv v zmysle článku 18 ZFEÚ, ktorý obsahuje zásadu zákazu diskriminácie na základe štátnej príslušnosti [rozsudok zo 17. decembra 2020, Generalstaatsanwaltschaft Berlin (Vydanie na Ukrajinu), C-398/19, EU:C:2020:1032, body 29 a 30, ako aj citovaná judikatúra].
- 59 Z uvedeného vyplýva, že situácia CG patrila do pôsobnosti práva Únie až do skončenia prechodného obdobia stanoveného v Dohode o vystúpení Spojeného kráľovstva. Za týchto okolností je potrebné usudzovať, že položené otázky sú prípustné v rozsahu, v akom sa týkajú výkladu článku 18 prvého odseku ZFEÚ.

O veci samej

O prvej otázke

- 60 Svojou prvou otázkou sa vnútroštátny súd pýta, či sa má článok 18 ZFEÚ vykladať v tom zmysle, že vnútroštátne ustanovenie, ktoré z poberania dávok sociálnej pomoci vylučuje občanov Únie, ktorí majú právo na dočasný pobyt na základe vnútroštátneho práva, spadá pod zákaz diskriminácie založenej na štátnej príslušnosti, stanovený v tomto článku.
- 61 Na úvod treba pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry v rámci postupu spolupráce medzi vnútroštátnymi súdmi a Súdny dvorom, ktorú zaviedol článok 267 ZFEÚ, prináleží Súdnemu dvoru poskytnúť vnútroštátnemu súdu užitočnú odpoveď, ktorá mu umožní rozhodnúť spor, ktorý prejednáva. V tomto smere Súdny dvor v prípade potreby prináleží preformulovať položené otázky (rozsudok zo 17. decembra 2020, Generalstaatsanwaltschaft Hamburg, C-416/20 PPU, EU:C:2020:1042, bod 27 a citovaná judikatúra).

- 62 V predmetnom prípade, pokiaľ ide v prvom rade o ustanovenia relevantné pre poskytnutie odpovedí na otázky vnútroštátneho súdu, treba poukázať na to, že článok 20 ods. 1 ZFEÚ priznáva každej osobe, ktorá má štátnu príslušnosť členského štátu, štatút občana Únie a že poslaním tohto štatútu je byť základným štatútom štátnych príslušníkov členských štátov, ktorý umožňuje tým štátnym príslušníkom, ktorí sa nachádzajú v rovnakej situácii, aby sa s nimi v oblasti vecnej pôsobnosti Zmluvy o FEÚ bez ohľadu na ich štátnu príslušnosť a bez toho, aby boli dotknuté výnimky výslovne stanovené v tejto súvislosti, z právneho hľadiska zaobchádzalo rovnako (rozsudok z 11. novembra 2014, Dano, C-333/13, EU:C:2014:2358, body 57 a 58, ako aj citovaná judikatúra).
- 63 Každý občan Únie sa teda môže odvolávať na zákaz diskriminácie na základe štátnej príslušnosti zakotvený v článku 18 ZFEÚ v akejkoľvek situácii, ktorá patrí do oblasti vecnej pôsobnosti práva Únie. Tieto situácie zahŕňajú výkon práva na slobodný pohyb a pobyt na území členských štátov priznaného článkom 20 ods. 2 písm. a) ZFEÚ a článkom 21 ZFEÚ (rozsudok z 11. novembra 2014, Dano, C-333/13, EU:C:2014:2358, bod 59 a citovaná judikatúra).
- 64 Keďže CG je občiankou Únie, ktorá využila svoju slobodu pohybu a pobytu na účely usadenia sa v Spojenom kráľovstve, jej situácia patrí do oblasti vecnej pôsobnosti práva Únie, takže sa v zásade môže odvolávať na zákaz diskriminácie založenej na štátnej príslušnosti, uvedený v článku 18 ZFEÚ.
- 65 V súlade s ustálenou judikatúrou však platí, že článok 18 prvý odsek ZFEÚ sa môže samostatne uplatniť len v situáciách upravených právom Únie, pre ktoré Zmluva o FEÚ nestanovuje osobitné pravidlá zákazu diskriminácie (rozsudok zo 6. októbra 2020, Jobcenter Krefeld, C-181/19, EU:C:2020:794, bod 78). Navyše článok 20 ods. 2 druhý pododsek ZFEÚ výslovne spresňuje, že práva, ktoré tento článok priznáva občanom Únie, sa uplatňujú „v súlade s podmienkami a obmedzeniami vymedzenými v zmluvách a opatreniami prijatými na ich vykonanie“, pričom aj podľa článku 21 ZFEÚ právo občanov Únie slobodne sa pohybovať a zdržiavať na území členských štátov podlieha „obmedzeniam a podmienkam stanoveným v zmluvách a v opatreniach prijatých na jej vykonanie“ (pozri v tomto zmysle rozsudok z 11. novembra 2014, Dano, C-333/13, EU:C:2014:2358, bod 60 a citovanú judikatúru).
- 66 Zásada zákazu diskriminácie je tak konkretizovaná v článku 24 smernice 2004/38 vo vzťahu k občanom Únie, ktorí uplatňujú svoju slobodu pohybu a pobytu na území členských štátov.
- 67 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že v súlade s článkom 3 ods. 1 smernice 2004/38 do pôsobnosti tejto smernice patria a za oprávnené osoby, ktoré majú nárok na práva upravené touto smernicou, sa považujú občania Únie, ktorí sa pohybujú alebo zdržiavajú v inom členskom štáte, než je členský štát, ktorého sú štátnymi príslušníkmi, a ich rodinní príslušníci, ako sú definovaní v článku 2 bode 2 uvedenej smernice, ktorí týchto občanov buď sprevádzajú, alebo sa k nim pripájajú (rozsudok z 10. septembra 2019, Chenchooliah, C-94/18, EU:C:2019:693, bod 54 a citovaná judikatúra). V prípade takej osoby, akou je aj CG, ktorá má dvojité štátne príslušnosť, chorvátsku a holandskú, a ktorá uplatnila slobodu pohybovať sa a zdržiavať sa na území Spojeného kráľovstva pred skončením prechodného obdobia stanoveného v článku 126 Dohody o vystúpení Spojeného kráľovstva, to však platí. Z uvedeného vyplýva, že osoba nachádzajúca sa v situácii CG patrí do pôsobnosti tejto smernice, takže práve z hľadiska článku 24 smernice 2004/38, a nie článku 18 prvého odseku ZFEÚ, sa má posudzovať otázka, či je táto osoba diskriminovaná na základe štátnej príslušnosti.

- 68 Pokiaľ ide v druhom rade o povahu sociálnych dávok, o aké ide vo veci samej, treba zdôrazniť, že pojem „dávka sociálnej pomoci“ v zmysle článku 24 ods. 2 smernice 2004/38 odkazuje na všetky systémy pomoci zriadené verejnými orgánmi, či už na vnútroštátnej, regionálnej alebo obecnej úrovni, na ktorú má nárok osoba, ktorá nemá dostatočné zdroje na pokrytie svojich základných potrieb, ako aj potrieb svojej rodiny a ktorá sa počas svojho pobytu môže stať záťažou pre verejné financie hostiteľského členského štátu, čo môže mať dôsledky na celkovú úroveň pomoci, ktorá môže byť poskytnutá týmto štátom (rozsudok z 11. novembra 2014, Dano, C-333/13, EU:C:2014:2358, bod 63 a citovaná judikatúra).
- 69 Dávky na zabezpečenie životného minima, ktorých cieľom je poskytnúť ich príjemcom minimum existenčných prostriedkov potrebných na živobytie v súlade s ľudskou dôstojnosťou, tak treba považovať za „sociálnu pomoc“ v zmysle článku 24 ods. 2 smernice 2004/38 (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 6. októbra 2020, Jobcenter Krefeld, C-181/19, EU:C:2020:794, bod 57 a citovanú judikatúru).
- 70 Zo spisu, ktorý má k dispozícii Súdny dvor, vyplýva, že dávka, o ktorú žiada CG, to znamená univerzálny úver, je dávkou na zabezpečenie životných potrieb poskytovanou v peniazoch, ktorá patrí do režimu sociálnej ochrany, financovaného prostredníctvom daní, a ktorej poskytnutie podlieha podmienke príjmov. Jej cieľom je nahradiť viaceré ďalšie sociálne dávky, akými sú napríklad príspevok pre uchádzača o zamestnanie založený na príjme (income based jobseeker's allowance), zamestnanecký a podporný príspevok vypočítavaný z príjmu (income-related employment and support allowance), podpora príjmov (income support), daňové zvýhodnenie pre zamestnané osoby (working tax credit), daňové zvýhodnenie na dieťa (child tax credit) a príspevok na bývanie (housing benefit).
- 71 Z uvedeného vyplýva, že s výhradou preverení, vykonanie ktorých prináleží vnútroštátnemu súdu, sa má univerzálny úver kvalifikovať ako dávka sociálnej pomoci v zmysle článku 24 ods. 2 smernice 2004/38.
- 72 Za týchto okolností treba preformulovať prvú otázku v tom zmysle, že vnútroštátny súd sa ňou v podstate pýta, či sa má článok 24 smernice 2004/38 vykladať v tom zmysle, že bráni právnej úprave hostiteľského členského štátu, ktorá vylučuje z poberania dávok sociálnej pomoci občanov Únie, ktorí nie sú ekonomicky aktívni a nemajú dostatočné zdroje a ktorým tento členský štát na základe vnútroštátneho práva priznal právo na dočasný pobyt, pričom však štátnym príslušníkom dotknutého členského štátu, ktorí sa nachádzajú v rovnakej situácii, sú tieto dávky zaručené.
- 73 Z rozhodnutia vnútroštátneho súdu vyplýva, že žalobkyňa vo veci samej býva v Spojenom kráľovstve viac ako tri mesiace, že sa neuchádza o zamestnanie a že na územie tohto štátu vstúpila s cieľom sprevádzať svojho druhu, otca svojich maloletých detí, od ktorého sa odlúčila z dôvodu domáceho násillia. Takáto situácia nepatrí do žiadneho z prípadov, v ktorých článok 24 ods. 2 smernice 2004/38 umožňuje uplatniť výnimku z rovnosti zaobchádzania, predovšetkým pokiaľ ide o prístup k dávke sociálnej pomoci, akou je univerzálny úver.
- 74 Podľa článku 24 ods. 1 tejto smernice všetci občania Únie, ktorí sa na základe tejto smernice zdržiavajú na území hostiteľského členského štátu, majú v rámci pôsobnosti Zmluvy právo na rovnaké zaobchádzanie ako štátni príslušníci tohto členského štátu.

- 75 Súdny dvor rozhodol, že pokiaľ ide o prístup k dávkam sociálnej pomoci, občan Únie môže požadovať, aby sa s ním na základe tohto ustanovenia zaobchádzalo rovnako ako so štátnymi príslušníkmi hostiteľského členského štátu len vtedy, keď jeho pobyt na území hostiteľského členského štátu je v súlade s podmienkami stanovenými v smernici 2004/38 (pozri v tomto zmysle rozsudok z 11. novembra 2014, Dano, C-333/13, EU:C:2014:2358, body 68 a 69).
- 76 V tejto súvislosti treba pripomenúť, že pokiaľ ide o pobyt na území hostiteľského členského štátu po dobu dlhšiu ako tri mesiace, avšak kratšiu ako päť rokov, priznanie práva na pobyt podlieha podmienkam uvedeným v článku 7 ods. 1 smernice 2004/38, ktorý okrem iného vo svojom písmene b) stanovuje pre občana, ktorý nie je ekonomicky aktívny, povinnosť mať pre seba a pre svojich rodinných príslušníkov dostatočné zdroje. Z odôvodnenia 10 tejto smernice totiž vyplýva, že účelom týchto podmienok je najmä vyhnúť sa tomu, aby sa tieto osoby stali neprimeranou záťažou pre systém sociálnej pomoci hostiteľského členského štátu (pozri v tomto zmysle rozsudok z 11. novembra 2014, Dano, C-333/13, EU:C:2014:2358, bod 71 a citovanú judikatúru).
- 77 Ak by sa pripustilo, že občania Únie, ktorým nie je priznané právo na pobyt podľa smernice 2004/38, by mohli požadovať priznanie dávok sociálnej pomoci z rovnakého titulu ako štátni príslušníci daného štátu, bolo by to v rozpore s týmto cieľom a hrozilo by, že by sa občanom Únie, ktorí nevykonávajú hospodársku činnosť, umožnilo využívať systém sociálnej pomoci hostiteľského členského štátu na účely financovania svojich existenčných potrieb (pozri v tomto zmysle rozsudok z 11. novembra 2014, Dano, C-333/13, EU:C:2014:2358, body 74, 76 a 77, ako aj citovanú judikatúru).
- 78 Z uvedeného vyplýva, že členský štát má pri uplatnení článku 7 smernice 2004/38 možnosť odmietnuť priznať dávky sociálnej pomoci občanom Únie, ktorí nevykonávajú hospodársku činnosť, pričom ide o občanov, ktorí vykonávajú svoje právo na voľný pohyb a ktorí nemajú dostatočné zdroje na to, aby mohli žiadať o právo na pobyt na základe tejto smernice (pozri v tomto zmysle rozsudok z 11. novembra 2014, Dano, C-333/13, EU:C:2014:2358, bod 78).
- 79 Z toho dôvodu je potrebné dôkladne preskúmať ekonomickú situáciu každej dotknutej osoby bez ohľadu na požadované dávky sociálnej pomoci, aby bolo možné posúdiť, či táto osoba spĺňa podmienku mať dostatočné zdroje, stanovenú v článku 7 ods. 1 písm. b) smernice 2004/38, a či sa teda môže v hostiteľskom členskom štáte odvolávať na zásadu zákazu diskriminácie uvedenú v článku 24 ods. 1 tejto smernice za tým účelom, aby s ňou bolo zaobchádzané rovnako ako so štátnymi príslušníkmi uvedeného členského štátu (pozri v tomto zmysle rozsudok z 11. novembra 2014, Dano, C-333/13, EU:C:2014:2358, body 80 a 81).
- 80 Vo veci samej z odpovede vnútroštátneho súdu na žiadosť Súdneho dvora o informáciu vyplýva, že CG nemá dostatočné zdroje. Takáto osoba sa preto môže stať neprimeranou záťažou pre systém sociálnej pomoci Spojeného kráľovstva, a teda sa na zásadu zákazu diskriminácie podľa článku 24 ods. 1 smernice 2004/38 nemôže odvolávať.
- 81 Toto posúdenie nemôže byť spochybnené skutočnosťou, že CG má na základe vnútroštátneho práva právo na dočasný pobyt, ktoré jej bolo priznané bez podmienky zdrojov. Ak by sa totiž občan Únie, ktorý nie je ekonomicky aktívny a ktorý nemá dostatočné zdroje, pričom sa v hostiteľskom členskom štáte zdržiava mimo rámca podmienok stanovených smernicou 2004/38, mohol odvolávať na zásadu zákazu diskriminácie, stanovenú v článku 24 ods. 1 tejto smernice, požíval by širšiu ochranu, než je ochrana, na ktorú by mal nárok na základe uplatnenia ustanovení uvedenej smernice, ktoré by viedli k tomu, že by uvedenému občanovi bolo odmietnuté právo na pobyt.

- 82 Okrem toho je samozrejme potrebné poukázať na to, že vnútroštátne ustanovenia, ktoré tak ako ustanovenia, o aké ide v spore vo veci samej, priznávajú právo na pobyt občanovi Únie napriek tomu, že nie sú splnené všetky podmienky stanovené smernicou 2004/38 na tento účel, spadajú pod prípad uvedený v článku 37 tejto smernice, podľa ktorého táto smernica nebráni tomu, aby právo členských štátov zaviedlo priaznivejší režim, než je ten, ktorý stanovujú ustanovenia uvedenej smernice.
- 83 Takéto právo na pobyt však v žiadnom prípade nemožno považovať za právo, ktoré by bolo priznané „na základe“ smernice 2004/38, v zmysle jej článku 24 ods. 1. Súdny dvor totiž rozhodol, že to, aby neboli dotknuté ustanovenia vnútroštátneho práva, ktoré sú priaznivejšie než ustanovenia smernice 2004/38, pokiaľ ide o právo na pobyt občanov Únie, vôbec neznamená, že tieto ustanovenia musia byť zaradené do systému, ktorý bol touto smernicou zavedený, a z toho vyvodil predovšetkým taký záver, že každému členskému štátu, ktorý rozhodol o zavedení priaznivejšieho režimu, než je režim stanovený ustanoveniami uvedenej smernice, prislúcha, aby spresnil, aké sú dôsledky práva na pobyt, ktoré bolo priznané iba na základe vnútroštátneho práva (rozsudok z 21. decembra 2011, Ziolkowski a Szeja, C-424/10 a C-425/10, EU:C:2011:866, bod 49, ako aj bod 50).
- 84 Ako pritom bolo zdôraznené v bode 57 tohto rozsudku, občan Únie, ktorý sa tak ako CG presťahoval do iného členského štátu, uplatnil svoju základnú slobodu pohybu a pobytu na území členských štátov, priznanú článkom 21 ods. 1 ZFEÚ, takže jeho situácia patrí do pôsobnosti práva Únie, a to aj pokiaľ je jeho právo na pobyt založené na vnútroštátnom práve.
- 85 V tejto súvislosti treba poukázať na to, že rozsah pôsobnosti Charty je vymedzený v jej článku 51 ods. 1, podľa ktorého sú v súvislosti s konaním členských štátov ustanovenia Charty určené pre členské štáty výlučne vtedy, ak vykonávajú právo Únie (rozsudok z 13. júna 2017, Florescu a i., C-258/14, EU:C:2017:448, bod 44, ako aj citovaná judikatúra). Podľa jej článku 51 ods. 2 Charta nerozširuje pôsobnosť práva Únie nad rámec právomocí Únie, ani nezakladá žiadnu novú právomoc ani úlohu pre Úniu, ani nemení právomoci a úlohy vymedzené v Zmluvách (rozsudok z 19. novembra 2019, TSN a AKT, C-609/17 a C-610/17, EU:C:2019:981, bod 42).
- 86 Okrem toho podľa ustálenej judikatúry základné práva, ktoré sú zaručené v právnom poriadku Únie, sa majú uplatňovať vo všetkých situáciách, ktoré upravuje právo Únie (rozsudok z 19. novembra 2019, TSN a AKT, C-609/17 a C-610/17, EU:C:2019:981, bod 43, ako aj citovaná judikatúra).
- 87 V predmetnom prípade z rozhodnutia vnútroštátneho súdu vyplýva, že orgány Spojeného kráľovstva priznali CG právo na pobyt napriek tomu, že nemala dostatočné zdroje. Tak ako na to bolo poukázané v bode 82 tohto rozsudku, tieto orgány uplatnili priaznivejší režim, pokiaľ ide o právo na pobyt, než je režim zavedený ustanoveniami smernice 2004/38, takže toto konanie nemožno vnímať ako vykonávanie tejto smernice. Na druhej strane tým uvedené orgány uznali právo štátneho príslušníka členského štátu slobodne sa zdržiavať na jeho území, priznané občanom Únie článkom 21 ods. 1 ZFEÚ bez toho, aby sa odvolávali na podmienky a obmedzenia tohto práva, stanovené smernicou 2004/38.
- 88 Z uvedeného vyplýva, že keď orgány hostiteľského členského štátu toto právo priznávajú za takých okolností, o aké ide vo veci samej, vykonávajú ustanovenia Zmluvy o FEÚ týkajúce sa štatútu občana Únie, ktorého poslaním, tak ako bolo zdôraznené v bode 62 tohto rozsudku, je byť základným štatútom štátnych príslušníkov členských štátov, a že sú teda povinné spĺňať požiadavky Charty.

- 89 Osobitne hostiteľskému členskému štátu v súlade s článkom 1 Charty prináleží zabezpečiť, aby občan Únie, ktorý využil svoju slobodu pohybu a pobytu na území členských štátov, má právo na pobyt na základe vnútroštátneho práva a nachádza sa v situácii zraniteľnosti, mohol žiť v dôstojných podmienkach.
- 90 Navyše článok 7 Charty zakotvuje právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života. Tento článok treba vykladať s ohľadom na povinnosť zohľadniť vo všetkých aktoch týkajúcich sa detí najlepšie záujmy dieťaťa, ktorá je stanovená v článku 24 ods. 2 Charty [pozri v tomto zmysle rozsudok z 26. marca 2019, SM (Dieťa patriace pod alžírsky režim kafala), C-129/18, EU:C:2019:248, bod 67, ako aj citovanú judikatúru].
- 91 Hostiteľský členský štát je povinný umožniť deťom, ktoré sú osobitne zraniteľné, aby boli ubytované v dôstojných podmienkach s rodičom či rodičmi, ktorí sa o nich starajú.
- 92 V predmetnom prípade z rozhodnutia vnútroštátneho súdu vyplýva, že CG je matkou dvoch maloletých detí, ktorá nemá žiadne zdroje na zabezpečenie svojich životných potrieb, ako aj životných potrieb svojich detí, a je odlúčená, keďže odišla od násilného partnera. V takejto situácii môžu príslušné vnútroštátne orgány zamietnuť žiadosť o dávky sociálnej pomoci, akou je aj univerzálny úver, iba po tom, ako preveria, že toto zamietnutie nevystavuje dotknutého občana a deti, o ktoré sa stará, konkrétnej a skutočnej hrozbe porušenia ich základných práv, tak ako sú tieto zakotvené v článkoch 1, 7 a 24 Charty. V rámci tohto preskúmania môžu tieto orgány zohľadniť všetky podporné dávky, ktoré sú upravené vnútroštátnym právom a ktoré môže dotknutý občan a jeho deti skutočne poberať. V spore vo veci samej bude úlohou vnútroštátneho súdu predovšetkým preveriť, či CG a jej deti môžu skutočne poberať iné dávky, než je univerzálny úver, na ktoré predstavitelia vlády Spojeného kráľovstva a Ministerstva pre komunity v Severnom Írsku poukázali vo svojich pripomienkach predložených Súdnemu dvoru.
- 93 So zreteľom na všetky tieto úvahy treba na prvú otázku odpovedať takto:
- článok 24 smernice 2004/38 sa má vykladať v tom zmysle, že nebráni právnej úprave hostiteľského členského štátu, ktorá vylučuje z poberania dávok sociálnej pomoci občanov Únie, ktorí nie sú ekonomicky aktívni a nemajú dostatočné zdroje a ktorým uvedený členský štát priznal právo na dočasný pobyt, pričom však štátnym príslušníkom dotknutého členského štátu, ktorí sa nachádzajú v rovnakej situácii, sú tieto dávky zaručené,
  - pritom však platí, že pokiaľ sa občan Únie na základe vnútroštátneho práva legálne zdržiava na území iného členského štátu, než je štát, ktorého je štátnym príslušníkom, vnútroštátne orgány príslušné na poskytnutie dávok sociálnej pomoci sú povinné overiť, či odmietnutie priznať takéto dávky, založené na tejto právnej úprave, nevystavuje uvedeného občana a deti, o ktoré sa stará, konkrétnej a skutočnej hrozbe porušenia ich základných práv, ako sú práva zakotvené v článkoch 1, 7 a 24 Charty. Pokiaľ tento občan nemá žiadne zdroje na zabezpečenie svojich životných potrieb, ako aj životných potrieb svojich detí, a je odlúčený, tieto orgány sa musia ubezpečiť, že v prípade odmietnutia dávok sociálnej pomoci môže uvedený občan aj tak žiť so svojimi deťmi v dôstojných podmienkach. V rámci tohto preskúmania môžu uvedené orgány zohľadniť všetky podporné dávky, ktoré sú upravené vnútroštátnym právom a ktoré môže dotknutý občan a jeho deti skutočne poberať.

O druhej otázke

- 94 Vzhľadom na odpoveď poskytnutú na prvú otázku nie je potrebné odpovedať na druhú otázku.

O trovách

- 95 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdny dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (veľká komora) rozhodol takto:

Článok 24 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2004/38/ES z 29. apríla 2004 o práve občanov Únie a ich rodinných príslušníkov voľne sa pohybovať a zdržiavať sa v rámci územia členských štátov, ktorá mení a dopĺňa nariadenie (EHS) 1612/68 a ruší smernice 64/221/EHS, 68/360/EHS, 72/194/EHS, 73/148/EHS, 75/34/EHS, 75/35/EHS, 90/364/EHS, 90/365/EHS a 93/96/EHS, sa má vykladať v tom zmysle, že nebráni právnej úprave hostiteľského členského štátu, ktorá vylučuje z poberania dávok sociálnej pomoci občanov Únie, ktorí nie sú ekonomicky aktívni a nemajú dostatočné zdroje a ktorým uvedený štát priznal právo na dočasný pobyt, pričom však štátnym príslušníkom dotknutého členského štátu, ktorí sa nachádzajú v rovnakej situácii, sú tieto dávky zaručené.

Pritom však platí, že pokiaľ sa občan Únie na základe vnútroštátneho práva legálne zdržiava na území iného členského štátu, než je štát, ktorého je štátnym príslušníkom, vnútroštátne orgány príslušné na poskytnutie dávok sociálnej pomoci sú povinné overiť, či odmietnutie priznať takéto dávky, založené na tejto právnej úprave, nevystavuje tohto občana, ako aj deti, o ktoré sa stará, konkrétnej a skutočnej hrozbe porušenia ich základných práv, ako sú práva zakotvené v článkoch 1, 7 a 24 Charty základných práv Európskej únie. Pokiaľ tento občan nemá žiadne zdroje na zabezpečenie svojich životných potrieb, ako aj životných potrieb svojich detí, a je odlúčený, tieto orgány sa musia ubezpečiť, že v prípade odmietnutia dávok sociálnej pomoci môže tento občan aj tak žiť so svojimi deťmi v dôstojných podmienkach. V rámci tohto preskúmania môžu uvedené orgány zohľadniť všetky podporné dávky, ktoré sú upravené vnútroštátnym právom a ktoré môže dotknutý občan a jeho deti skutočne poberať.

Podpisy